

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на

АНЕЛИЯ ИВАНОВА ГОСПОДИНОВА

(редовен докторант в Катедра “Пиано“ в Теоретико – композиторски и диригентски факултет на НМА „Проф. Панчо Владигеров“ с научен ръководител проф. д-р Димитър Цанев)

на тема

„ИНСТРУМЕНТАЛНА ИЗРАЗНОСТ И ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ ПРОБЛЕМИ В СОЛОВОВО КЛАВИРНО ТВОРЧЕСТВО НА ФИЛИП ПАВЛОВ“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление: 8.3. „Музикално и танцово изкуство“ научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“ (05.08.02)

от проф. д-р Евгения Михайлова Симеонова

Катедра “Пиано”, Теоретико– композиторски и диригентски факултет в Национална музикална академия “Проф. Панчо Владигеров” – София

Трудът на Анелия Господинова според своята определеност като „художественотворческа“ докторантура, визира две основни страни на изследователя – на интерпретатора и на теоретика. Чрез клавираната реализация на творчеството на Филип Павлов тя прави задълбочен теоретичен коментар на изпълнителската проблематика и подробен анализ на музикалната тъкан и драматургия на творбите. Без да привеждам подробности от творческото CV на докторанта, ще обобщя, че Анелия Господинова определено вече има биография на педагог и на артист – пианист (сериозна професионална подготовка и клавирна школа при бележития български музикант проф. д-р Атанас Куртев). Тя споделя личен изпълнителски опит от концертния подиум, както и свои наблюдения в процеса на работа с различни по възраст ученици. Това е съществен момент в нейната изследователска разработка, защото изводите са изведени и проверени в практиката.

Изпълнителската част от труда (за някои от изявите имам лични впечатления) респектира не само със стилни концертни изпълнения на част от анализиранияте клавирни творби от Филип Павлов, но и с негови камерни опуси за духови инструменти, вокална музика и откъси от мюзикъли. Докторантът изпълнява солови клавирни цикли от късния период на П. Владигеров и други български автори на различни сцени в страната - още един положителен щрих от цялостния ѝ музикантски интерес към професионалната композиторска школа у нас и в частност изборът ѝ на докторабилна тема за неизследваното клавирно творчество на проф. Филип Павлов. С цялата отговорност на първи изпълнител тя осъществява редица премиери в България на български и световни творби от Йордан Гошев, Едисон Денисов, Хоакин Турина, Андре Жоливе и други.

Представената докторска дисертация на тема „ИНСТРУМЕНТАЛНА ИЗРАЗНОСТ И ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ ПРОБЛЕМИ В СОЛОВОТО КЛАВИРНО ТВОРЧЕСТВО НА ФИЛИП ПАВЛОВ“ е структурирана в увод, три глави, заключение, справка за приносните моменти, библиография (66 заглавия на български, английски език и интернет сайтове) и нотни примери, разположени на 132 стр.

Още в *Увода* на труда Анелия Господинова посочва ясно и точно определя предмета, обекта, целта и задачите на изследването /стр.4/.

В *Първа глава* на дисертационния труд /“Филип Павлов - параметри на творческата дейност“/ в 4 подглави се проследява артистичното развитие на автора и комплексния характер на художествено-творческите му търсения.

Името на проф. Филип Павлов, когото познавам от студентските си години, е знаково и синоним на висок професионализъм и ерудиция – „*щастлива комбинация*“ от талантлив композитор, литературно творчество (пет издадени самостоятелни книги в различни жанрове), пианист, педагог и изследовател със собствено лице и артистично присъствие в българския музикален живот.

Втора глава „*Три цикъла клавирни миниатюри*“, съдържаща „*Приключенията на Пинокио*“, „*Приказки за клавиши*“ - *Пет миниатюри* и „*Пет контраста*“ предлага задълбочен интерпретационен и структурен анализ на творбите, на базата на концертния опит на автора на това изследване.

Специално се подчертава пиететът на композитора към пиесите за деца, както и неговото майсторство в тази област. Успешно се тълкуват структурни процеси на драматургичното изграждане на формата, изследват се

инструментални проблеми, отчита се спецификата на всяка пиеса, очертава се образно-емоционалната им същност.

Докторантът предлага свои решения на интерпретационните задачи в миниатюрите, свързани със звукоизвличане, звуково балансиране, динамично моделиране, ритмическа и щрихова характерност, избор на темпо и употреба на педал. С висока оценка на одобрение ще отбележа използваният подход на интересни заключавачи обобщения в края на всяка глава, с които тя още веднъж поднася „екстрахирана“ ценна информация за стилистиката и богатата „темброва поливалентност“ на пиесите. Вярно е разчетена основната творческа идея на композитора *„всички технически умения да бъдат придобивани чрез интерпретацията на широка палитра от ярки художествени образи“* и че *„виртуозността трябва да бъде само средство за по-висока степен на художествена интерпретация“*.

С подчертан интерес се запознах с Трета глава (с пет подглави) на настоящия труд – *„Произведения в разгърната музикална форма“* – същински център на разработката. Изследваните творби показват различни аспекти в клавирното и драматургично мислене на Филип Павлов в по-крупни музикални форми.

В подглава 3.1 *“Прелюд“*, посветен на проф. Веселин Стоянов - първият преподавател по композиция на Филип Павлов, *„интонационната палитра създава усещане за силна връзка и творческо взаимодействие с музиката на учителя“*/стр.62/. В подглава 3.2. *„Интродукция и седем вариационни етюда“* Анелия Господинова последователно и компетентно ни въвежда към отговорите, поставени от нея за специфичната организация на вариационния цикъл или *„защо вариациите са етюди“* или *„защо цикълът „Интродукция и седем вариационни етюда“ не се нарича Тема с вариации“?* А в клавирния вариант на пиесата *„Танц за Тангра“* (подглава 3.3), се коментират интересни инструментални похвати и звукови интонации асоцииращи близост с фолклора, без да го заимстват или цитират.

В подглава 3.4 *„Сонатина-брилянте“* – *„една съвременна композиция с най-високи инструментални възможности, майсторско боравене с клавирни средства, въплътени в красива и емоционално наситена звукова картина“*(стр.104) освен теоретико-изпълнителските анализи (квартови интонации, вертикализация на хоризонтала, имитационни построения, огледална реприза, честите регистрови смени, ярки динамични контрасти, дисонанси, хармонични ходове и други специфики на авторовия език) са

засегнати творческите отношения между композитор и изпълнител. От този факт произтича подходът в композиционния замисъл, както и предопределеността на техническите и художествени похвати. Такъв е случаят с тандема Филип Павлов - Ростислав Йовчев, музикант с голям мащаб и творчески размах, в посветената му „Сонатина-брилянте“ и първи изпълнител на Третия клавирен концерт. Композиторият споделя, че *„различните форми на разгръщане на материала да се поднасят стройно, деликатно и с изящество, които са присъщи на музикалната интерпретация и изразителна словесност, които отличават проф. Йовчев“*.

В тази връзка отбелязвам като ценен документален принос, показващ професионалния вкус и естетски разбирания на автора, проведените срещи - разговори на докторанта с композитора (личен архив А. Господинова). Споделените, записани мисли от „живата връзка“ с твореца ще останат източник от „първа ръка“ за младите музиканти в бъдеще и придават автентичност на изводите в труда.

В подглава 3. 5. Соната „Диви маски“ – *„последната създадена от композитора Филип Павлов солова творба (по лична информация от него“)*, стр.105, следват интересни коментари и съвети за изразните средства на фактурно и инструментално ниво: за *„карнавално, ритуално, носещо първичност“* образно състояние на първата част, за *„сюрреалистични нюанси в клавирната звучност“* във II част /стр.118/, за причудливия образ-маска в рондо - сонатната форма на трета част. Композиторият създава творбата за пианиста Димитър Цанев, като определя като характерни за изпълнението му *„неговото виртуозно музициране, извисен в естетическо отношение стил, впечатляващо поддържане пулсацията на ритмичната организация на творбите, характерна и твърде своеобразна педализация, енергия на изпълнението, точна мисъл, изведена в диапазон от ярки драматургични контрасти, и други негови качества,“* които *„правят интерпретацията му разпознаваема“*.

Заклучението ясно и категорично причислява разгледаното клавирно творчество на композитора Филип Павлов към *„постиженията на съвременната българска клавирна литература“*/стр.123/.

Ще очертая накратко най-важните достойнства и Приноси на дисертационния труд на Анелия Господинова като:

- за първи път се прави изследване на значителна част от клавирното творчество на композитора Филип Павлов;
- проследява се художествената и изпълнителска проблематика в 3 цикъла клавирни миниатюри, създадени за млади пианисти в процес на обучение, както и обзорно изследване на 5 клавирни творби от концертния репертоар, които представят различни аспекти на изпълнителското изкуство;
- разглеждат се педагогическите концепции на автора, заложен в клавирните цикли при различните нива на обучение;
- за първи път се разглеждат детайлизирано жанровите особености, стилони белези, разностранните клавирни похвати и спецификата на клавирната изразност в творчеството на Филип Павлов;
- правят се изводи за ролята и значението на творческите взаимоотношения композитор – интерпретатор в съвременното музикално изкуство.

Авторефератът /разположен на 38 страници/ пълноценно представя дисертационния труд. Включва и списък с необходимите публикации по темата в университетски издания на НМА, ЮЗУ и АМТИИ- Пловдив през 2014 и 2015 г.

Бих желала също така да поздравя и научния ръководител проф. д-р Димитър Цанев за оказаната помощ на докторанта и израстването ѝ като музикант в дух на критичност и задълбоченост.

Предвид гореизложените положителни оценки за дисертационния труд „ИНСТРУМЕНТАЛНА ИЗРАЗНОСТ И ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ ПРОБЛЕМИ В СОЛОВОТО КЛАВИРНО ТВОРЧЕСТВО НА ФИЛИП ПАВЛОВ“ и художествената стойност на представената във връзка с него музикалноизпълнителска дейност, считам, че той притежава необходимите качества, отговаря на научните критерии и изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане.

Предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Анелия Иванова Господинова образователната и научна степен „доктор“.

София
25. 02. 2019 г.

Подпис:
проф. д-р Евгения Симеонова